

Exkurz do kultury dětí a mládeže

Něco z doporučené literatury

Sbírky

Přehled bádání o dětském folkloru

Olga Hrabalová: K dětskému folkloru a jeho třídění. Český lid 46, 1959, 97-103

O. Hrabalová: Dětský folklór.

K současnému stavu jeho českých pramenů a literatury. Český lid 62 62, 1975, 140-150

První sbírka dětských her a další sbírky

- **Štěpán Bačkora:** Dětské hry a zábavy, 1855
učitel

Společenské hry dětské

Hry, které se mohou ve světnici provádět

Hry mimo světnici – na zahradě. na louce...

Dětské rýmy a žertovné bajky

Mluva zvířat

Písmenkové hádanky

Nejstarší zápisy her dětí:

- F. L. Čelakovský
- František Sušil
- K. J. Erben
- Božena Němcová
- Julius Feifalik (1833-1862); výzva ke sběru dětských her a říkadel 1857; posmrtně Volksschauspiele aus Mähren...1864; česky 1986

F. Bartoš: Naše Děti, 1888

FRANTIŠEK BARTOŠ:

NAŠE DĚTI.

DRUHÉ.
ROZMNOŽENÉ VYDÁNÍ.

ILLUSTROVAL
MIKULÁŠ ALEŠ.
VE PROSPĚCH
ÚSTŘEDNÍ MATICE ŠKOLSKÉ

NAŠE DĚTI.

JEJICH ŽIVOT V RODINĚ, MEZI SEBOU A V OBCI,
JEJICH POESII,
ZÁBAVY, HRY I PRÁCE SPOLEČNĚ

POPISUJE
FRANTIŠEK BARTOŠ.

DRUHÉ, ROZMNOŽENÉ VYDÁNÍ.

TISKEM A NÁKLADEM J. OTTY V PRAZE.

Bartoš a jeho někteří následovníci

- František Bartoš: Naše děti, 1888
- Josef Dufek: Naše Horácko jindy a nyní. Velké Meziříčí, 1893
- F. J. Čečetka: Od kolébky do hrobu. Praha, 1900
- Matouš Václavek: Děti na Moravském Valašsku. Jejich hry a jiné zábavy, Jičín, 1902

Další sbírky a zápisy o dětech

- Františka Svobodová-Goldmannová: Říkadla a hry slováckých dětí, 1958 (sběry z počátku 20. stol.). Ed. O. Hrabalová
- Augusta Šebestová: Lidské dokumenty, 1900. kap. Ze života dítěte.
- Jan Vyhlídal: Naše Slezsko, 1903. Kap. Ze života slezských dětí.
- Jan Vyhlídal: Hanácké děti. Brno, 1909

Dětský folklor

- různé slovesné, hudební, taneční a dramatické projevy žijící mezi dětmi a mládeží. Je možné sem řadit také některé hry sportovní, výtvarné a věrské představy či pověry. Dětský folklor se člení na dvě vrstvy, které se vzájemně prolínají: folklor pro děti a vlastní folklor dětí . Například hry s batolaty a ukolébavky patří do folkloru pro děti. Rozpočítadla a různá říkadla jsou vlastní folklor dětí.

Jak žije folklor mezi dětmi.
Národopisné aktuality 17, 1980,
31 –38.

O. Hrabalová, Z. Jelínková, J.
Pospíšilová, M. Šrámková, M.
Toncrová.

Slovesný folklor

Pohádky

- Pověsti
- Vyprávění ze života, příběhy z knih, filmů
- Strašidelné příběhy, horory
- Vtipy
- Humorné otázky, nepravé hádanky

Satke, Antonín: Prozaický folklor v
současném žákovském prostředí. In: Dítě a
tradice lidové kultury, 1980

Satke, Antonín: Současná žákovská
anekdota ve Slezsku a na Ostravsku. ČL
1973

Vanovičová, Zora 1981: Detský folklór a vplyv hromadných oznamovacích prostriedkov. Slovenský národopis 29, 1981: 107–111.

Vanovičová, Z .1997: Detský folklor mezi ústnou tradíciou a masmédiami. In: Společenství dětí a kultura. Strážnice, Ústav lidové kultury: 171–177.

Pospíšilová J.: Kultura dětí. In: Kultura – společnost – tradice – I. Soubor statí z etnologie, folkloristiky a sociokulturní antropologie. Ed. L. Tyllner – Z. Uherek. Etnologický ústav AV ČR Praha 2005, s. 115 – 143.

Pospíšilová J. 2000: *Dětský folklor*. In: Jančář J. a kol.: Lidová kultura na Moravě. Vlastivěda moravská, nová řada. Strážnice – Brno, Ústav lidové kultury ve Strážnici – Muzejní a vlastivědná společnost v Brně: 265–269

Pospíšilová – Uhlíková: Dětská folklorní komunikace v rýmech – možnosti interdisciplinárního výzkumu. Slovenský národopis 59, 2011, 29 – 46.

Janeček, P.: Dětský numinózní folklor a jeho mezinárodní vztahy. In: Dětský folklor dnes. Proměny funkcí. Strážnice 2007, 90 – 105.

KAPITOLY O KULTUŘE A FOLKLORU DNEŠNÍCH DĚTÍ
A MLÁDEŽE S UKÁZKAMI

BRNO 2003

RAJČE MÁ ÚTĚK U

0-915

Dorota Simonides

**Współczesny
folklor
słowny
dzieci
i nastolatków**

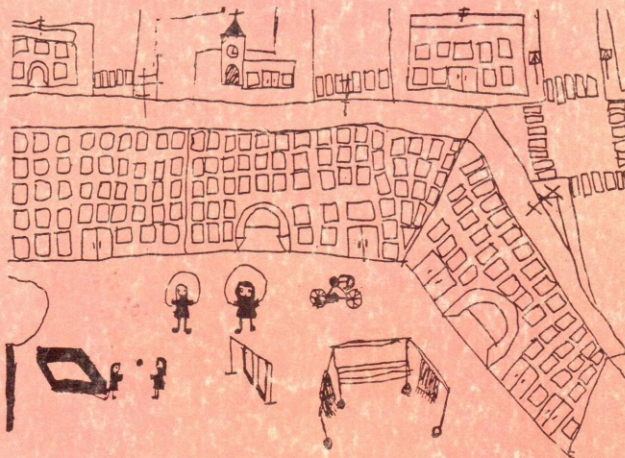

LEEVA VIRTANEN

CHILDREN'S LORE

STUDIA
FENNICA 22
HELSINKI 1978

SUOMALAISEN
KIRJALLISUUDEN
SEURA

Jana Pospíšilová – Lucie Uhlíková

Folklor dětí a jeho etnologický výzkum

*Metodologická
příručka*

ETNOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR, v. v. i., PRAHA – pracoviště BRNO

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ